

**Poradnik dla kadry pedagogicznej
placówek oświatowych**

„Mam wybór... wybieram rozsądek”

Poradnik dla kadry pedagogicznej
placówek oświatowych

„Mam wybór...
wybieram ROZSĄDEK”

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Białymstoku

ul. Kombatantów 7, 15-110 Białystok
www.rops-bialystok.pl

Komenda Wojewódzka Policji
w Białymstoku

ul. Sienkiewicza 65, 15-003 Białystok
www.podlaska.policja.gov.pl

MAŁOLETNI ■ NIELETNI ■ CZYN KARALNY
CZYN ZABRONIONY ■ DEMORALIZACJA

- **Małoletni:** według Kodeksu Cywilnego jest to osoba, która nie ukończyła 18 lat. Osoba w tym wieku nie posiada zdolności do czynności prawnych lub posiada je w stopniu ograniczonym
- **Nieletni:** osoba, która w wieku **13-17 lat** popełniła czyn karalny, osoba zagrożona demoralizacją **do 18 roku życia**, osoba, wobec której stosuje się środki wychowawcze i poprawcze **do 21 roku życia**
- **Czyn karalny:** czyn zabroniony przez ustawę jako przestępstwo (określone w kodeksie karnym oraz innych ustawach np. Ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii), przestępstwo skarbowe (określone w kodeksie karnym skarbowym) albo wykroczenie (wybrane wykroczenia z kodeksu wykroczeń określone w Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich {Upn})
- **Czyn zabroniony:** wykroczenie lub przestępstwo popełnione przez osobę **poniżej 13 roku życia**, wykroczenie popełnione przez osobę w wieku **13-17 lat** inne niż wymienione w trzeciej kolumnie Katalogu czynów karalnych
- **Demoralizacja:** łamanie powszechnie przyjętych w społeczeństwie norm i zasad postępowania. Przejawy demoralizacji określone w Upn - naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierzędu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych

KATALOG CZYNÓW KARALNYCH

CZYNY KARALNE		
Wybrane przestępstwa z kodeksu karnego	Wybrane przestępstwa z ustaw szczególnych	Wykroczenia z kodeksu wykroczeń określone w Upn
Art. 157§1 uszkodzenie ciała	<i>Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii:</i> Art. 58.1 udzielanie, innej osobie, środka odurzającego lub substancji psychotropowej ułatwanie lub nakłanianie do użycia takiego środka Art. 62.1 posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych	Art. 50a posiadanie niebezpiecznych przedmiotów
Art. 158§1 udział w bójce lub pobiciu		Art. 51 zakłócanie spokoju i porządku publicznego
Art. 190§1 groźby karalne	<i>Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:</i> Art. 15 zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom do lat 18	Art. 69 umyślne uszkodzanie/ usuwanie znaków umieszczonych przez organ państwowy
Art. 190a§1 uporczywe nękanie (stalking)		Art. 74 niszczenie znaków ostrzegawczych

Art. 207§1 znęcanie się fizyczne i psychiczne (przemoc równieśnicza)	<i>Ustawa o ochronie zwierząt:</i> Art. 35.1 pkt 1a znęcanie się nad zwierzęciem	Art. 76 rzucanie w pojazd mechaniczny będący w ruchu
Art. 278§1 kradzież cudzej rzeczy (w 2016 r. o wartości powyżej 462,50 zł)		Art. 85 niszczenie, usuwanie, samowolna zmiana znaków lub sygnałów drogowych
Art. 279§1 kradzież z włamaniem		Art. 87 prowadzenie pojazdu po spożyciu alkoholu lub podobnie działającego środka
Art. 280§1 rozbój		Art. 119 kradzież, przywłaszczenie (w 2016 r. o wartości poniżej 462,50 zł)
Art. 288§1 niszczenie mienia (w 2016 r. o wartości powyżej 462,50 zł)		Art. 122 paserstwo

		Art. 124 uszkodzenie mienia
		Art. 133 nabywanie biletów w celu odsprzedaży
		Art. 143 niszczenie urządzeń użytku publicznego

Obowiązek społeczny

Obowiązek społeczny określony w art. 4§1 i 2 Upn

§ 1. Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego (...), **ma społeczny obowiązek** odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, sądu rodzinnego, Policji lub innego właściwego organu.

§ 2. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, **ma społeczny obowiązek** zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję.

Obowiązek prawny

Obowiązek prawny określony w art. 4 § 3 Upn

§ 3. Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, **są obowiązane niezwłocznie zawiadomić** o tym sąd rodzinny lub Policję oraz

przedsięwziąć czynności niecierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu.

Procedura postępowania nauczyciela w przypadku ucznia popełniającego czyn karalny bądź wykazującego przejawy demoralizacji

Obowiązkiem placówek oświatowych jest nie tylko niezwłoczne zawiadomienie sądu rodzinnego lub Policji o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, ale także przedsięwzięcie czynności niecierpiących zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu.

Czynnościami tymi może być:

- zabezpieczenie miejsca popełnienia czynu,
- niedopuszczenie w to miejsce osób postronnych,
- ewentualnie ustalenie świadków zdarzenia.

Wszystkie sprawy dotyczące osób nieletnich, które prowadzi Policja są niezwłocznie (w ciągu 5 dni) przekazywane do właściwego terytorialnie sądu rodzinnego. Nie jest zadaniem organów ścigania ocenianie stopnia demoralizacji oraz podejmowanie decyzji kiedy i czy powiadomić o zderzeniu sąd rodzinny.

„Dopalacze”, nowe substancje psychoaktywne

„Dopalacze” to nic innego jak nowe narkotyki, których użycie stanowi bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia.

Zgodnie z Ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii nowa substancja psychoaktywna to substancja pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w każdym stanie fizycznym, o działaniu na ośrodkowy układ nerwowy.

Zażycie jakichkolwiek nowych narkotyków wiąże się z dużym ryzykiem zdrowotnym. Ich skład jest zmienny, substancje w nich zawarte są toksyczne nawet w mikroskopijnych dawkach, dlatego łatwo doprowadzić do ich przedawkowania.

Prawo a używki

Posiadanie **jakichkolwiek ilości** narkotyków jest zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3.

Udzielanie narkotyku osobie małoletniej, bądź **nakłanianie** takiej osoby do użycia narkotyku może skutkować karą pozbawienia wolności do lat 8.

Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na terenie szkół oraz innych zakładów i placówek oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych i domów studenckich. **Kto spożywa napoje alkoholowe** wbrew temu zakazowi, podlega karze grzywny.

Gdy podejrzewasz, że uczeń jest pod wpływem środków psychoaktywnych zwróć uwagę na:

- zaczerwienie spojówek/brzegów powiek, łzawienie,
- nadmierne rozszerzenie lub zwężenie źrenicy,
- słowotok,
- nadmierna ruchliwość,
- niepokój,
- ataki agresji,
- nietypowy zapach włosów i ubrania,
- nadmierna wesołość.

Nauczyciel będąc w częstym kontakcie z uczniem może również zaobserwować następujące zmiany w zachowaniu:

- stany nietrzeźwości,
- spadek zainteresowań ulubionymi zajęciami,
- wahania nastroju (drażliwość, płaczliwość),
- zmienna mowa (powolna, bełkotliwa, niewyraźna),
- trudności w koncentracji uwagi,
- chwiejny, powolny chód lub pobudzenie ruchowe,
- zastyganie w nienaturalnych pozycjach,
- spadek ocen w szkole,
- zmiana dotychczasowych znajomych,
- rozluźnienie więzi z rodziną,

- kłamstwa, kradzieże,
- częste przeziębienia, katar,
- wychudzenie lub nagły wzrost masy ciała,
- zmiany skórne np. ślady po ukłuciach, zadrapania, ślady po oparzeniach papierosami, przebarwienia palców,
- przekrwione lub „szkliste oczy”,
- słodkawa woń oddechu, włosów, ubrania.

Procedura postępowania z uczniem pod wpływem substancji psychoaktywnych (narkotyki)

Uczeń pod wpływem środków psychoaktywnych/lub posiadający takie środki	
Zabezpieczenie	Umieszczenie substancji w papierowej kopercie, „koszulce” biurowej itp., przeniesienie substancji w bezpieczne miejsce np. do gabinetu dyrektora, ustalenie okoliczności zdarzenia, odizolowanie ucznia od reszty klasy, stała obecność przy uczniu osoby z personelu szkoły – uniemożliwienie kontaktu z innymi osobami, polecenie uczniowi wydania substancji (opróżnienie kieszeni, zawartości torby/plecaka, itp.)

Powiadomienie kierownictwa placówki	Nauczyciel przekazuje dyrektorowi zabezpieczoną substancję wraz z informacją dot. okoliczności zdarzenia, w przypadku nieobecności dyrektora dalsze czynności nauczyciel podejmuje samodzielnie.
Wezwanie pomocy medycznej/powiadomienie rodziców	Gdy istnieją okoliczności wskazujące na bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia dziecka, należy wezwać pogotowie ratunkowe oraz powiadomić rodziców/opiekunów dziecka, gdy nie zachodzą w/w okoliczności należy rozważyć możliwość dowiezienia (wspólnie z rodzicem /opiekunem) dziecka do najbliższej placówki służby zdrowia, m.in. w celu poddania ucznia badaniom przy pomocy specjalistycznych urządzeń (alkomatu, testerów narkotykowych itp.).
Zawiadomienie Policji	Po przybyciu Policji nauczyciel/dyrektor przekazuje ucznia, zabezpieczoną substancję oraz informacje dot. okoliczności zdarzenia, udziela niezbędnych wyjaśnień).

Współpraca z Policją:

■ Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku

Zespół ds. nieletnich i patologii
kom. Joanna Rzepniewska, tel. 85 670 21 71
(joanna.rzepniewska@bk.policja.gov.pl)
mł. asp. Marlena Połowianiuk, tel. 85 670 34 87
(marlena.polowianiuk@bk.policja.gov.pl)

■ Komenda Miejska Policji w Białymstoku

Referat ds. Nieletnich i Patologii
Kierownik asp. szt. Dorota Panas, tel. 85 670 21 96

■ Komenda Miejska Policji w Łomży

Zespół ds. Prewencji Kryminalnej, Nieletnich
i Patologii Wydziału Prewencji, tel. 86 474 13 25

■ Komenda Miejska Policji w Suwałkach

Zespół ds. Prewencji, Kryminalnej, Nieletnich
i Patologii Wydziału Prewencji, tel. 87 564 15 48

■ Komenda Powiatowa Policji w Augustowie

Zespół ds. Prewencji Kryminalnej, Nieletnich i Patologii,
tel. 87 564 10 21

■ Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim

Zespół ds. Prewencji Kryminalnej, Nieletnich
i Patologii Wydziału Prewencji, tel. 85 831 03 31

■ Komenda Powiatowa Policji w Grajewie

Zespół Prewencji Kryminalnej, Nieletnich
i Patologii Wydziału Prewencji, tel. 86 474 18 78

■ Komenda Powiatowa Policji w Hajnówce

Zespół ds. Prewencji Kryminalnej, Nieletnich i Patologii,
tel. 85 831 04 73

■ Komenda Powiatowa Policji w Kolnie

Nieetatowy Zespół ds. Rozpoznania i Przeciwdziałania
Przestępczości oraz Demoralizacji Nieletnich, tel. 86 474 16 33

■ Komenda Powiatowa Policji w Mońkach

Zespół ds. Prewencji Kryminalnej, Nieletnich i Patologii,
tel. 85 670 37 47

■ Komenda Powiatowa Policji w Sejnach

Specjalista Wydziału Prewencji, tel. 87 564 16 49

■ Komenda Powiatowa Policji w Siemiatyczach

Zespół Prewencji Kryminalnej, Nieletnich i Patologii,
tel. 85 670 46 02

■ **Komenda Powiatowa Policji w Sokółce**

Zespół ds. Prewencji Kryminalnej, Nieletnich i Patologii,
tel. 85 670 47 04

■ **Komenda Powiatowa Policji w Wysokiem Mazowieckiem**

Zespół ds. Prewencji Kryminalnej, Nieletnich i Patologii
Wydziału Prewencji, tel. 86 474 17 48

■ **Komenda Powiatowa Policji w Zambrowie**

Zespół ds. Prewencji Kryminalnej Nieletnich i Patologii,
tel. 86 474 19 75

Poradnik dla kadry pedagogicznej
placówek oświatowych

**„Mam
wybór...
wybieram
rozsądek”**